

การบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ให้ประสบผลสำเร็จ

Successful Thesis Management

พิชิต ฤทธิจรูญ

Pichit Ritcharoon

รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Assoc. Prof. Dr., Faculty of Education, Panyapiwat Institute of Management

Corresponding author. E-mail: pichit_r@hotmail.com

Received: June 2, 2020

Revised: August 20, 2020

Accepted: December 9, 2020

บทคัดย่อ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ให้ประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับบทบาทในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ของผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ระดับ คือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนักศึกษา โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจะต้องวางแผนการบริหารจัดการ บริหารจัดการวิทยานิพนธ์ให้ประสบผลสำเร็จ สื่อสารสร้างความเข้าใจกับอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษา จัดกิจกรรม "คลินิกวิจัย" เพื่อเสริมความพร้อม กำกับ ติดตามกระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์ และสรุปประเมินผลการบริหารจัดการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องมีบทบาทในการวางแผนและการให้คำปรึกษา ใช้ทักษะที่จำเป็นในการให้คำปรึกษา บริหารจัดการนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ เสริมสร้างขวัญ กำลังใจ และสรุปประเมินผลการบริหารจัดการ สำหรับนักศึกษาต้องกำหนดเป้าหมายและวางแผนการทำงาน เสริมสร้างคุณลักษณะที่พร้อมทำวิทยานิพนธ์ ศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เลือกรหัสวิทยานิพนธ์และออกแบบการวิจัย จัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ กำหนดแผนและขอรับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา บริหารจัดการกิจกรรมทำวิทยานิพนธ์ บริหารจัดการเวลา เรียนรู้ให้เข้าใจธรรมชาติและลักษณะการทำงาน ของอาจารย์ที่ปรึกษา และตรวจแก้ไขงานด้วยความละเอียดรอบคอบ

คำสำคัญ: วิทยานิพนธ์ การเตรียมทำวิทยานิพนธ์ การบริหารจัดการวิทยานิพนธ์

Abstract

Successful thesis management depends on the roles in thesis management of at least three levels of concerned people, namely, the program administration committee, thesis advisors, and students. The program administration committee must plan the thesis management, manage toward the completion of thesis, communicate for understanding with thesis advisors and students, organizing "research clinic activities" to enhance readiness of students, monitor and follow up the thesis preparation process, and conclude and evaluate the thesis management process. Thesis advisors must play a role in planning and advising, using the skills necessary for providing advices

to students, managing and supervising students under responsibility, examining and revising the thesis, enhancing the students' will power and morale, and concluding and evaluating the management process. As for students, they must set goals and work plans, enhance their characteristics for readiness to do thesis, study related body of knowledge, choose thesis topic and research design, make a thesis proposal, establish a plan and request advice from the thesis advisor, manage the thesis activities and time, learn to understand the nature of advisor's working characteristics, and correct their thesis in every detail with carefulness.

Keywords: Thesis, Thesis preparation, Thesis management

บทนำ

ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันการศึกษาต้องบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐาน ในปัจจุบันนี้มีการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาภาคพิเศษมากขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาและเอื้ออำนวยความสะดวกในการศึกษาเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติงาน ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของแต่ละสถาบัน จะต้องดำเนินการจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิต พ.ศ. 2558 และแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 ซึ่งมุ่งเน้นการรักษามาตรฐานคุณภาพของบัณฑิต โดยต้องมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยทุกหลักสูตรจะกำหนดให้นักศึกษาต้องทำวิทยานิพนธ์ (Thesis) หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ (Independent study) วิทยานิพนธ์เป็นผลงานทางวิชาการที่นำเสนออย่างเป็นระบบบนพื้นฐานจากการค้นคว้าและวิจัย เป็นข้อกำหนดอย่างหนึ่งในการจบการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก รูปแบบของวิทยานิพนธ์เป็นไปตามข้อกำหนดของแต่ละมหาวิทยาลัย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555, น. 545) วิทยานิพนธ์จึงเป็นผลงานการศึกษาที่สำคัญของนักศึกษา เพราะเป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา จากผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า มีปัญหาจาก 1) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของนักศึกษา ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ไม่เพียงพอ การบริหารจัดการตนเองของนักศึกษายังไม่ดีพอเพราะมีภาระงานมาก ไม่มีเวลาให้กับการทำวิทยานิพนธ์ 2) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พบว่า ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละคนบางครั้งมีความขัดแย้งกันทำให้นักศึกษาสับสน และ 3) ปัจจัยด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย บ่งชี้ว่า เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาค้นคว้าของมหาวิทยาลัยมีน้อย (ศศิธร สุพันธุ์, 2561; ธิดาพร ประทุมวี, 2553) และจากประสบการณ์ของผู้เขียนเห็นว่า ปัญหาการจัดทำวิทยานิพนธ์ คือ 1) นักศึกษาขาดความพร้อมด้านความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ 2) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ส่วนหนึ่งยังขาดความพร้อม โดยมีทักษะและประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาไม่มากพอ และจัดสรรเวลาให้คำปรึกษานักศึกษาไม่เพียงพอ 3) ระบบสนับสนุนส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ยังไม่ดีพอ 4) นักศึกษามีภาระงานหลายด้านและไม่สามารถบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ให้สัมฤทธิ์ผลได้ จากปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่าประเด็นปัญหาสำคัญในการจัดทำวิทยานิพนธ์ที่ผู้เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจมากขึ้น คือ การบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ (Thesis management) ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินกิจกรรมการทำวิทยานิพนธ์อย่างเป็นระบบ โดยใช้กลยุทธ์หรือวิธีการที่มีลักษณะเฉพาะ สอดคล้องกับลักษณะของกระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานวิทยานิพนธ์บรรลุวัตถุประสงค์ และได้ผลงานวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพตาม

มาตรฐาน และการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา ผู้เขียนจึงได้นำเสนอบทความนี้เพื่อให้แนวคิดต่อผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้นำไปปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ให้ประสบผลสำเร็จ

หลักคิดสำคัญในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์

ในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ให้ประสบผลสำเร็จ ควรใช้หลักคิดสำคัญ ดังนี้

1. **หลักของกระบวนการทางปัญญา** การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็น “กระบวนการเรียนรู้ที่นักศึกษาต้องใช้ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยปัญญาโดยใช้กระบวนการวิจัย” (สุวิมล ว่องวาณิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2554, น. 3) คำว่า “การวิจัย” มาจากภาษาบาลีว่า “วิจัย” หมายถึง ปัญญา การวิจัย คือ การเปลี่ยนปัญหาให้เป็นปัญญา (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2542, น. 5, 27) การทำวิทยานิพนธ์จึงเป็นกระบวนการทางปัญญา โดยใช้กระบวนการวิจัยที่ช่วยเสริมสร้างปัญญา เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการและวิชาชีพ ในกระบวนการทางปัญญานี้ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. **หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม** เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินและปรับปรุงงาน ซึ่งทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน เกิดความรู้สึกผูกพัน และตกลงใจร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของงาน (ชร สุนทรายุทธ, 2551, น. 540 ; ประสาน พรหมณา, 2552, น. 68) การดำเนินการตามหลักการนี้จะทำให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนักศึกษามีบทบาทร่วมกันดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของวิทยานิพนธ์และการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา

3. **หลักการบริหารการให้คำปรึกษาอย่างเป็นระบบ** เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของสถาบันการศึกษา โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรต้องดำเนินการทุกขั้นตอนของการให้คำปรึกษาวิจัย ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การกำกับติดตาม และการประเมินผล (สุวิมล ว่องวาณิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2554, น.13) ในขั้นตอนการวางแผน ควรมีการวางแผนการจัดสรรอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีคุณวุฒิตรง และมีภาระงานการเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์สอดคล้องกับระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ควรมีการเตรียมความพร้อมของอาจารย์ที่ปรึกษา ในขั้นตอนการดำเนินงานตามแผน โดยการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาตามหลักการและตามแผนงานที่กำหนดไว้ ควรกำหนดระเบียบปฏิบัติสำหรับการให้คำปรึกษาอย่างชัดเจน เพื่อให้การให้คำปรึกษาเป็นเอกภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ครบถ้วน สำหรับขั้นตอนการกำกับติดตามและประเมินผล ควรกำหนดระบบ และมาตรการในการกำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงกระบวนการบริหารการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

แนวทางการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์

จากผลการศึกษาวิจัยที่มีความสอดคล้องกันพบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วยปัจจัยด้านต่าง ๆ คือ การบริหารจัดการของหลักสูตร การบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ กระบวนการทำวิทยานิพนธ์ คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คุณลักษณะของนักศึกษา ความรู้ทางวิชาการของนักศึกษา เจตคติต่อการทำวิทยานิพนธ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการบริหารจัดการตนเองของนักศึกษา (ชิตาพร ประทุมวิ, 2553; อังคณา พิมพ์อน, 2553; ดิลกรัตน์ โคตรสุมาตย์, 2554; อมรรัตน์ ทศพิมพ์, 2558) ในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ มีผู้เกี่ยวข้องที่มีบทบาทในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์

อย่างน้อย 3 ระดับ คือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และนักศึกษา ซึ่งจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของวิทยานิพนธ์และการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา (ดังภาพที่ 1) โดยในแต่ละระดับควรมีแนวทางในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ของผู้เกี่ยวข้อง

1. การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในหลักสูตร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของวิทยานิพนธ์และความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา จึงควรใช้แนวทางในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1.1 การวางแผนการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ โดยกำหนดระบบและวางแผนการบริหารงานวิทยานิพนธ์ของหลักสูตรให้ครอบคลุมชัดเจน กำหนดกรอบขอบข่ายประเด็นการทำวิทยานิพนธ์ให้เป็นกรอบทิศทางของการทำวิทยานิพนธ์และสื่อสารให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และนักศึกษาได้เข้าใจสาระดังกล่าว

1.2 การจัดสรรอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้เพียงพอต่อนักศึกษา นอกจากจะเป็นการบริหารจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรแล้ว ยังเป็นการแสดงถึงภาระความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา (Accountability) ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรที่แสดงถึงความตระหนักต่อการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน และเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ซึ่งจะทำให้นักศึกษามีขวัญกำลังใจ และมีความมุ่งมั่นในการทำวิทยานิพนธ์ให้มีคุณภาพและประสบผลสำเร็จมากขึ้น

1.3 การบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ให้ประสบผลสำเร็จ โดยร่วมกันส่งเสริมสนับสนุนและสร้างบรรยากาศในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ของหลักสูตรอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันเรียนรู้ ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น ควรวางแผนการทำงานร่วมแบบ “สหร่วมใจ 6 ร.” คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินและปรับปรุง ร่วมเสริมสร้างแรงจูงใจ และร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ของหลักสูตร ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อ “เติมเต็ม” องค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ซึ่งกันและกันในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สิ่งสำคัญ คือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ที่ปรึกษาต้องยอมรับซึ่งกันและกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานให้มีคุณภาพมากขึ้น การเป็นผู้นำและผู้ร่วมงานที่ดี มีความมุ่งมั่นในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

1.4 การสื่อสารสร้างความเข้าใจกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และนักศึกษา โดยสื่อสารสร้างความตระหนักในเรื่องเป้าหมาย แผนงาน วิธีการและกระบวนการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จ รวมทั้งการสร้าง ความตื่นตัว ความกระตือรือร้นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และนักศึกษา เพื่อให้สามารถบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบให้มีความก้าวหน้าตามแผนงานและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

1.5 การจัดกิจกรรม "คลินิกวิจัย" เสริมความพร้อมในการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อกระตุ้นจูงใจ และเตรียมความพร้อม เสริมทักษะทางการวิจัยให้นักศึกษาเริ่มบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ของตนเอง โดยการสื่อสารสร้างความเข้าใจในกระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์ และจัดกิจกรรมเสริมทักษะทางการวิจัยที่สำคัญ เช่น การเลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์ การกำหนดคำถามวิจัย การออกแบบการวิจัย การจัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ การพัฒนาเครื่องมือวิจัย และการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ให้สัมฤทธิ์ผล จากประสบการณ์ของผู้เขียนที่ได้จัดกิจกรรม “คลินิกวิจัย” เสริมในกระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้แก่ศึกษา พบว่า คลินิกวิจัยเป็นกลไกที่ช่วยให้นักศึกษามีความพร้อม มีความกระตือรือร้น และสามารถกระตุ้นจูงใจให้นักศึกษาเอาใจใส่ในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งสนใจมาพบกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง และสามารถดำเนินการตามกระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จการศึกษาตามเวลาที่กำหนด

1.6 การกำกับ ติดตามผลการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาและการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยกำหนดให้มีการกำกับ ติดตามและรายงานความก้าวหน้าการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นระยะ ๆ ซึ่งจะช่วยตรวจสอบการดำเนินงานจัดทำวิทยานิพนธ์ว่าเป็นไปตามแผนการบริหารจัดการหรือไม่ อย่างไร มีความก้าวหน้าเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์หรือไม่ อย่างไร แล้วนำ ผลการกำกับ ติดตามกำหนดหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขแผนการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ต่อไป ปัญหาที่พบ ส่วนใหญ่ คือ นักศึกษาขาดการติดต่อกับอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษามีภาระงานมาก หากไม่มีการกำกับ ติดตามและรายงานความก้าวหน้าที่เป็นระบบและชัดเจน ก็จะทำให้การทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาทั้งหลักสูตร ล่าช้า และเกิดภาวะ “ค้างท่อ” เป็นจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาตาม กำหนดเวลาและไม่สามารถรับนักศึกษารุ่นใหม่ได้

1.7 การสรุปประเมินผลการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ ในแต่ละภาคการศึกษา คณะกรรมการบริหาร หลักสูตร ควรมีการสรุปประเมินผลการบริหารวิทยานิพนธ์ในภาพรวมของหลักสูตร โดยตรวจสอบความก้าวหน้า ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ และจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จและปัจจัยอุปสรรค ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ เพื่อนำไปสู่การปรับแผนการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ของหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

2. การบริหารจัดการของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นผู้มีบทบาท สำคัญในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ร่วมกับนักศึกษาในความรับผิดชอบของตนเอง จึงควรใช้แนวทาง ในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ ดังนี้

2.1 การวางแผนการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาควรวางแผนการให้คำปรึกษา วิทยานิพนธ์แก่นักศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดกิจกรรมการให้คำปรึกษาครอบคลุมสิ่งที่จะต้องดำเนินการ ซึ่ง ควรศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักศึกษาในเรื่องความสนใจในประเด็นการศึกษาวิจัย คุณลักษณะของ นักศึกษา กำหนดวัน เวลาที่จะต้องพบกับนักศึกษา ทั้งนี้ควรวางแผนร่วมกันกับนักศึกษาที่จะต้องให้คำปรึกษา ทุกคน สื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการทำงานร่วมกัน การนัดหมายพบกัน รูปแบบวิธีการสื่อสาร ติดต่อกัน อาจกำหนดไว้หลายช่องทาง เช่น โทรศัพท์ อีเมลล์ ไลน์ หรือ เฟสบุ๊ค เป็นต้น

2.2 การให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์นักศึกษาตามแผน เป็นการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ อาจ กำหนดรูปแบบการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลหรือแบบกลุ่ม กระบวนการให้คำปรึกษาควรเริ่มด้วยการชี้แจงแนว ปฏิบัติในการจัดทำวิทยานิพนธ์ การตรวจสอบพื้นฐานความเข้าใจในกระบวนการวิจัย กระบวนการจัดทำ วิทยานิพนธ์ อาจให้คำอธิบายสาระสำคัญเกี่ยวกับการวิจัย การจัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ โดยควรมอบหมายให้ นักศึกษา ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยตนเองให้มากขึ้น แนะนำวิธีการบริหารจัดการ วิทยานิพนธ์ แนะนำแหล่งความรู้ การตรวจแก้ไขงาน การเสริมสร้างแรงจูงใจ เจตคติต่อการทำวิทยานิพนธ์ และ เสริมสร้างพัฒนาคุณลักษณะของนักวิจัยที่มุ่งมั่นในการทำวิทยานิพนธ์ให้มีคุณภาพ ทั้งนี้อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ต้องจัดสรรเวลา พุ่มเทศักยภาพของตนเองในการให้ข้อเสนอแนะ คำปรึกษาช่วยเหลือการทำวิทยานิพนธ์ แก่นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการเป็นต้นแบบของนักวิชาการที่มีคุณภาพ และคุณธรรม จริยธรรมทางวิชาการ

2.3 การใช้ทักษะที่จำเป็นในการให้คำปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรเสริมสร้างตนเองให้มี และใช้ทักษะที่จำเป็นในการให้คำปรึกษา คือ (1) ทักษะการสื่อสาร โดยสามารถสื่อสารให้นักศึกษาเข้าใจได้อย่าง

ชัดเจนถึงวิธีการดำเนินงาน (2) ทักษะการสอน โดยการตั้งคำถาม ซึ่งเน้นให้นักศึกษามีบทบาทสำคัญในการแสวงหาและเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าที่จะบอกหรือสั่งให้นักศึกษาทำตาม ตั้งคำถามให้นักศึกษาคิดโดยใช้กระบวนการทางปัญญาเพื่อค้นหาและสรุปคำตอบได้ด้วยตนเอง (3) ทักษะการกำกับติดตาม โดยจะต้องมีเทคนิควิธีการควบคุม ดูแล กำกับติดตาม เพื่อให้ นักศึกษามาพบและรายงานความก้าวหน้าการจัดทำวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่อง (4) ทักษะการประเมิน โดยสามารถประเมินสถานการณ์ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ ประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์และประเมินศักยภาพของนักศึกษาในการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาเพื่อปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานทางวิชาการ (5) ทักษะการอ่าน โดยรักการอ่าน สามารถอ่านและทำความเข้าใจเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศได้อย่างรวดเร็ว (6) ทักษะการเขียนและการตรวจแก้ไขผลงาน โดยสามารถตรวจแก้ไขผลงานและเขียนสื่อสารให้ข้อเสนอแนะในการปรับแก้ไขผลงานได้อย่างชัดเจนและรวดเร็ว (7) ทักษะการทำงานอย่างมีระบบ โดยสามารถวางแผนและดำเนินการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์นักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบอย่างทั่วถึง ครบถ้วนและต่อเนื่อง (สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2554, น. 26-27) และควรใช้ทักษะเพิ่มอีก คือ (8) ทักษะการชี้แนะ (coaching) ซึ่งเป็นการเสริมพลังและเอื้ออำนวยให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้เกิดความงอกงามส่วนบุคคล และปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติตน (Bresser & Wilson, 2006) การชี้แนะจึงเป็นกระบวนการที่อาจารย์ที่ปรึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และการปรับปรุงพัฒนาตนเองและพัฒนางานวิทยานิพนธ์ โดยการส่งเสริมให้นักศึกษาใช้ศักยภาพของตน ค้นหาแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองทั้งในด้านส่วนตัวและงานวิทยานิพนธ์ โดยใช้กระบวนการและทักษะการสื่อสารและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษา (เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2559) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จึงมีบทบาทเป็นโค้ช (coach) คือ ผู้ฝึกหรือผู้ชี้แนะซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์และความชำนาญทำหน้าที่ฝึกอบรม ชี้แนะและวางแผนให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ต้องการพัฒนาตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนบรรลุความสำเร็จ โดยสร้างความเชื่อมั่นและให้กำลังใจแก่ผู้รับการฝึก เสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนให้ผู้รับการฝึกพัฒนาตนเองไปทีละขั้นตอนอย่างต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมาย (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558, น. 88) (9) ทักษะการสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจ โดยการสื่อสาร ใ้ชาวทะเลเชิงบวกที่เป็นการเสริมแรง และเสริมความคิด ปัญญาให้นักศึกษามีความมุ่งมั่น “มีความฮึกเหิมแรงฮึดสู้” ในการทำวิทยานิพนธ์ให้มีคุณภาพและประสบผลสำเร็จอย่างสง่างาม และ (10) ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ โดยสะท้อนข้อมูลป้อนกลับที่ตรงประเด็น ทำให้นักศึกษาได้แนวคิด เกิดปัญญาในการพัฒนาวิทยานิพนธ์ให้มีคุณภาพและบรรลุเป้าหมาย

2.4 การบริหารจัดการนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ เนื่องจากนักศึกษามีคุณลักษณะแตกต่างกัน บางคนมีพื้นฐานความรู้ที่จะทำวิทยานิพนธ์และวิธีวิทยาการวิจัยดี มีความรับผิดชอบสูง อาจารย์ที่ปรึกษาให้การชี้แนะเพียงเล็กน้อย ในขณะที่บางคนยังขาดความพร้อมในการทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาต้องให้คำปรึกษา การชี้แนะมากขึ้น อย่างไรก็ตามอาจารย์ที่ปรึกษาจำเป็นต้องกำกับ ติดตามความก้าวหน้าในการทำงานของนักศึกษาทุกคนที่อยู่ในความรับผิดชอบ และจำเป็นต้องรู้จักลักษณะของนักศึกษาแต่ละคนให้ดี เพื่อที่จะได้บริหารจัดการ กำกับติดตามงานให้เหมาะสม ซึ่งสรุปลักษณะนักศึกษาที่อาจารย์ที่ปรึกษาจำเป็นต้องบริหารจัดการให้เต็ม 8 ลักษณะ โดยใน 8 ลักษณะนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีแนวทางการบริหารจัดการให้เหมาะสมดังนี้

ตารางที่ 1 แนวทางการบริหารจัดการของอาจารย์ที่ปรึกษาให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของนักศึกษา

ลักษณะของนักศึกษา	แนวทางการบริหารจัดการของอาจารย์ที่ปรึกษา
1. ไม่ขยันมุ่งมั่น	จำเป็นต้องเร่งรัด ติดตามงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
2. ไม่จัดสรรเวลาการทำงาน	ควรให้การชี้แนะเรื่อง การวางแผนการทำงานและการบริหารจัดการเวลา
3. ไม่มาพบอาจารย์ที่ปรึกษา	ต้องกำหนดนัดหมายเวลาพบให้คำปรึกษาอย่างชัดเจน
4. ไม่ค้นหาศึกษาเอกสาร	ควรให้การชี้แนะแหล่งข้อมูล วิธีการศึกษาค้นคว้า และกำกับติดตามงาน
5. ส่งงานล่าช้า	ควรกำหนดเวลาส่งงานที่ชัดเจน กำกับติดตามงานอย่างต่อเนื่อง
6. อ่านศึกษาเอกสารน้อย	ควรเสริมสร้างเจตคติต่อการอ่าน มอบหมายงานให้อ่าน และใช้คำถามให้สรุปเพื่อให้ค้นหาเพิ่มเติม
7. รอคอยแต่อาจารย์	ควรเสริมสร้างเจตคติและแรงจูงใจในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่นว่า นักศึกษาสามารถเรียนรู้และเก่งได้ด้วยตนเอง
8. ทำงานไม่ก้าวหน้า	ควรเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้เป็นคนเกาะติดกับงาน ฝึกให้ทำงานสำเร็จตามแผน

อาจารย์ที่ปรึกษาต้องหาวิธีการจัดการกับนักศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพของคุณลักษณะที่แตกต่างกัน โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา คุณภาพของวิทยานิพนธ์ และคุณภาพของบัณฑิตที่พึงประสงค์

2.5 การตรวจและปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จะต้องจัดสรรเวลาในการอ่าน ตรวจงานและให้ข้อมูลป้อนกลับที่เป็นข้อเสนอแนะที่มีความชัดเจน สามารถเข้าใจและเห็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขงานได้ อธิบายหรือเขียนสื่อสารด้วยข้อความที่สร้างสรรค์ในลักษณะ “วาทะเชิงบวก” ที่จะช่วยเสริมสร้างกำลังใจหรือ “ความฮึกเหิม” ในความมุ่งมั่น มีความเพียรพยายามเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเนื้อสาระของวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ครอบคลุมครบถ้วนเพื่อให้วิทยานิพนธ์มีคุณภาพ อาจารย์ที่ปรึกษาควรตระหนักว่า นักศึกษาเป็นผู้กำลังศึกษาเรียนรู้ ยังไม่มีความชำนาญ เชี่ยวชาญในเชิงวิชาการและการวิจัยมากพอ จำเป็นต้องได้รับการเสริมสร้างพัฒนาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้มากขึ้น

2.6 การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นอกจากให้คำปรึกษาทางวิชาการแล้ว จำเป็นต้องมีบทบาทในการเสริมแรง สร้างขวัญและกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ด้วย เนื่องจากนักศึกษาจะต้องใช้ความสามารถทางวิชาการ การเรียนรู้ ความมุ่งมั่น ความเพียรพยายามด้วยแล้ว นักศึกษาอาจมีภาระงานอื่นมาก และมีปัญหาแทรกซ้อนระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ อาจมีความท้อแท้ ถดถอย “กำลังและจิตตก” ลงเรื่อย ๆ ขาดกำลังใจ อาจทำให้ตัดสินใจ “ทิ้งวิทยานิพนธ์” ซึ่งจะเป็นการสูญเสียโอกาสของตนเอง ภาควิชา คณะวิชา หรือสถาบันการศึกษาที่สูญเสียกำลังบัณฑิตที่จะสำเร็จการศึกษา เป็นการสูญเสียเปล่าทางการศึกษาและจะย้อนกลับมามีผลกระทบต่อทั้งตัวนักศึกษาเองที่จะขาดความมั่นใจที่เรียนไม่สำเร็จ ขาดโอกาสที่ดี และความก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน ในขณะที่อาจารย์ที่ปรึกษา ภาควิชา คณะวิชาดำเนินการผลิตบัณฑิตไม่สำเร็จ

ตามเป้าหมาย ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้ให้นำร่องเลี้ยงจิตใจ โดยการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้นักศึกษาด้วยความปรารถนาดี โดยใช้การสื่อสาร วาทะเชิงบวก เช่น กล่าวถึงความสำคัญของวิทยานิพนธ์ที่กำลังทำอยู่ การพูดถึงจุดเด่นของนักศึกษา ชื่นชมในความสามารถ ความพยายาม วาทะเชิงบวกที่ควรใช้ เช่น “ครูเชื่อมั่นในตัวคุณ...มากนะ” “คุณ...มีพัฒนาการดีขึ้นทั้งความคิด ความรู้ทางวิชาการ และการวิจัย” “ออกแรงอีกนิดก็จะถึงธงชัยชีวิตแล้ว”

2.7 การสรุปประเมินผลการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้อาจารย์ที่ปรึกษามีข้อมูลสารสนเทศ เพื่อประกอบการตัดสินใจปรับปรุงวิธีการและกระบวนการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ในระยะต่อไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมุ่งตรวจสอบผลการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ อย่างไร บรรลุเป้าหมาย คือ ช่วยให้นักศึกษามีความก้าวหน้าและจัดทำวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จตามกำหนดเวลาอย่างน้อยเพียงใด มีประเด็นปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการและการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องอะไรบ้าง เพื่อจะได้วางแผนดำเนินงานในระยะต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การบริหารจัดการของนักศึกษา นักศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดทำวิทยานิพนธ์ เพราะเป็นเจ้าของผลงานวิทยานิพนธ์ที่จะต้องดำเนินการให้มีคุณภาพและประสบผลสำเร็จ ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่จะศึกษาวิจัย (content) วิธีวิทยาการวิจัย (research methodology) และทักษะการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ (skills of thesis management) นักศึกษาจึงควรบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

3.1 การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการทำงานให้ชัดเจน โดยควรเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายและการมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย (goal and commitment) ซึ่งเป็นความสามารถที่จะทำงานจนสำเร็จอย่างแน่วแน่ สามารถเชื่อมโยงงานที่ทำอยู่กับเป้าหมายในอนาคตได้ มีการวางแผนและการจัดลำดับความสำคัญของงาน (planning and prioritization) ซึ่งเป็นความสามารถที่จะคิดแผนปฏิบัติการเป็นลำดับขั้นตอนหรือจัดลำดับของงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558, น. 202) การดำเนินการดังกล่าว จะช่วยให้นักศึกษามี “เข็มทิศและมองเห็นภาพการทำงานวิทยานิพนธ์ได้อย่างเป็นระบบ” เป้าหมายเป็นผลลัพธ์ที่ได้ คือ วิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพเสร็จภายในเวลาที่กำหนด แผนการทำวิทยานิพนธ์ คือ ภาพกิจกรรมที่ต้องดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ทั้งหมด โดยจะต้องรู้ว่า มีกิจกรรมอะไรบ้าง แต่ละกิจกรรมทำอย่างไร และทำเมื่อไร

3.2 การเสริมสร้างคุณลักษณะที่พร้อมทำวิทยานิพนธ์ โดย (1) มีแผนการทำวิทยานิพนธ์และร่วมวางแผนกับอาจารย์ที่ปรึกษา (2) มีการพบกับอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ (3) มุ่งมั่นกับการทำวิทยานิพนธ์อย่างเต็มที่ (4) บริหารจัดการเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (5) ลงมือทำวิทยานิพนธ์ได้ด้วยตนเอง (6) สามารถสรุปผลการวิจัย และนำเสนองานวิจัยในที่ประชุมทางวิชาการ หรือนำเสนอในรูปแบบการเขียนเป็นวิทยานิพนธ์ หรือบทความวิจัยตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการได้ (7) สามารถใช้คอมพิวเตอร์หรือ โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ได้ (8) มีความซื่อสัตย์ ไม่ลอกเลียนงานผู้อื่นและเข้าใจเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) (9) มีความเพียรพยายาม ความอดทน และ (10) สามารถบริหารจัดการตนเองให้ได้ โดยเฉพาะการจัดการเรื่องความคิด และจิตใจในการทำงานวิทยานิพนธ์ โดยมองวิทยานิพนธ์เป็นงานสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการและวิชาชีพอยู่เสมอ และต้องจัดระบบงานทั้งหมดที่เป็นภาระหน้าที่ให้สมดุลเป็นสัดส่วน โดยมีหลักคิดว่า “ต้องคิดใหญ่ใฝ่สูง

มุ่งสู่ความสำเร็จโดยจิตไม่ตก” และ “ทำได้ดีทุกงาน ผ่านไปได้ทุกเรื่อง” เพราะสภาพชีวิตจริงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่มีภาระงานหลายด้าน ทั้งภาระงานประจำ ภาระงานส่วนตัว ครอบครัว และภาระงานทางสังคมตามบริบทของแต่ละคนที่เกี่ยวข้อง หากจัดการตนเองได้ไม่ดีกับภาระงานดังกล่าว ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ของตนเอง

3.3 การศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องให้สมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้มีความพร้อมในการทำวิทยานิพนธ์ อาจใช้หลักการเรียนรู้ “การเปิดกระจกหาค้นในตน” อย่างสม่ำเสมอ คือ **เปิดตา** โดยการอ่านศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษาวิจัย **เปิดหู** โดยการรับฟังเรื่องราวทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากผู้รู้และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายให้มากขึ้น **เปิดปาก** โดยการซักถาม อภิปราย และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นทางวิชาการกับผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมรอบด้าน เมื่อได้เปิดกระจกในตนทั้ง 3 ด้านอย่างต่อเนื่องแล้ว ก็จะได้รับข้อมูล องค์ความรู้เข้ามาสู่ตัวเรามากขึ้น จึง **เปิดหัว** เพื่อจะได้คิดวิเคราะห์สังเคราะห์ สรุปสาระองค์ความรู้ กำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย คำถามวิจัยและหัวข้อวิทยานิพนธ์แล้ว **เปิดมือ** ด้วยการลงมือทำจริง โดยออกแบบการวิจัยและเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อมีการวิพากษ์ประเมินโครงร่างวิทยานิพนธ์หรือผลงานของเรา และมีข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขงาน ก็ควร **เปิดใจ** โดยยินดีและเต็มใจ น้อมรับฟังและพิจารณาปรับปรุงแก้ไขโครงร่างวิทยานิพนธ์หรือผลงานให้มีคุณภาพต่อไป (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562) หากนักศึกษาได้ใช้หลักการดังกล่าวนี้อย่างครบถ้วนในกระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ก็จะทำให้ นักศึกษามีศักยภาพในการทำวิทยานิพนธ์ให้ประสบผลสำเร็จได้

3.4 การเลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์และการออกแบบการวิจัยด้วยความรอบคอบ เมื่อนักศึกษาได้เลือกหัวข้อที่เหมาะสม (select the right topic) และเป็นสิ่งที่ตนเองมีความถนัดและมีความสนใจอย่างแท้จริงแล้ว ก็จะทำให้ นักศึกษามีแรงบันดาลใจ มีความมุ่งมั่น และมีความเพียรในการศึกษาเรียนรู้และดำเนินการตามกระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จตามกำหนดเวลาได้มากขึ้น การเลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์ด้วยความรอบคอบ จึงเป็นสิ่งบ่งบอกการเริ่มต้นในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จ นักศึกษาจะต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลตามแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ให้รอบด้าน จนตกผลึกในความคิดแล้ววิเคราะห์ประเด็นที่โดดเด่นและตัดสินใจกำหนดเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ การเลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์และการออกแบบการวิจัย ควรเริ่มจาก (1) การวิเคราะห์สถานการณ์ทางการศึกษา (situation analysis) ที่นักศึกษาศนใจจะศึกษาตามขอบข่ายของสาขาวิชาที่ศึกษา (2) การกำหนดคำถามวิจัย (defining research questions) ซึ่งเป็นประเด็นข้อสงสัยที่นักวิจัยอยากรู้ และต้องการศึกษาหาคำตอบด้วยวิธีการวิจัย (3) การศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (reviewing relevant literature) เพื่อให้ได้ข้อมูลหลักฐานเพียงพอสนับสนุนการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย (4) การออกแบบการวิจัย (research design) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การวิจัยสามารถตอบคำถามการวิจัย และเพื่อการควบคุมความแปรปรวน (Kerlinger & Lee, 2000, pp. 449 - 450 ; สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558, น. 426) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะทำให้ได้ผลการวิจัยอันเนื่องมาจากตัวแปรที่ศึกษาหรือค่าตัวแปรที่สนใจอย่างแท้จริง โดยไม่มีอิทธิพลของตัวแปรอื่น และสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรอื่นได้ (Wiersma & Jurs, 2005, p. 84) การออกแบบการวิจัยประกอบด้วย การออกแบบการสุ่มตัวอย่าง (sampling design) ซึ่งเป็นการวางแผนการกำหนดประชากรหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) วิธีการสุ่มตัวอย่าง/เลือก และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสม การ

ออกแบบการวัดตัวแปร (measurement design) เป็นการวางแผนกำหนดตัวแปรศึกษา เลือกเครื่องมือวัดตัวแปร ระบุวิธีสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย และการออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล (data analysis design) เป็นการวางแผนการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเลือกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการ เหมาะสมกับลักษณะและประเภทของข้อมูล เพื่อตอบคำถามวิจัยได้ถูกต้อง

3.5 การจัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ (thesis proposal) เป็นการจัดทำข้อเสนอการวิจัย (research proposal) ซึ่งเป็นเอกสารที่เป็นคำอธิบายข้อสรุปแผนงานที่จะทำวิจัย ส่วนใหญ่ประกอบด้วย ปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ ขอบเขตที่จะทำวิจัย คำถามวิจัยที่ต้องการจะหาคำตอบ ประโยชน์ของการวิจัย กระบวนการวิจัยเพื่อจะตอบคำถามวิจัย ตลอดจนเครื่องมือ งบประมาณ และระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555, น. 459) โครงร่างวิทยานิพนธ์จึงมีความสำคัญต่อนักศึกษา เพราะถือว่าเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการศึกษาวิจัย ทำให้นักศึกษาได้จัดระบบความคิด มีกรอบแนวทางการทำวิจัยอย่างชัดเจน และเชื่อมั่นว่าจะสามารถดำเนินการศึกษาวิจัยได้สำเร็จ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2561, น. 139) โดยศึกษาองค์ประกอบของโครงร่างวิทยานิพนธ์และเตรียมข้อมูล เอกสารหลักฐานที่จะต้องใช้ในการประกอบการเขียนเนื้อหาสาระตามองค์ประกอบของโครงร่างวิทยานิพนธ์ให้ครอบคลุมชัดเจน แล้วเรียบเรียงเนื้อหาสาระตามองค์ประกอบของโครงร่างวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้อง ครอบคลุมชัดเจน และการประเมินโครงร่างวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความสมบูรณ์ และความชัดเจนของเนื้อหาสาระในแต่ละองค์ประกอบ

3.6 การกำหนดแผนขอรับคำปรึกษาและพบกับอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่อง กลไกหนึ่งที่จะช่วยให้การทำวิทยานิพนธ์ประสบผลสำเร็จก็คือ การมีแผนพบอาจารย์ที่ปรึกษาและควรพบอย่างต่อเนื่อง เพื่อขอรับข้อเสนอแนะ คำปรึกษา และรายงานความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งการป้องกันหรือแก้ปัญหาในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาจะมีบทบาทในการตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุงงานวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้องและให้ได้มาตรฐานทางวิชาการ จึงจำเป็นที่ต้องอ่าน ตรวจสอบงานหลายครั้ง นักศึกษาต้องทำใจยอมรับว่าเป็นลักษณะธรรมชาติของการทำงานวิทยานิพนธ์หรืองานวิชาการที่จะต้องมีการตรวจสอบ ปรับแก้ไขทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด พยายามคิดแง่บวกว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้วิทยานิพนธ์มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์มากขึ้น และทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองในทางวิชาการเพิ่มขึ้น

3.7 การบริหารจัดการกิจกรรมทำวิทยานิพนธ์ (thesis activity management) เมื่อนักศึกษาสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์และได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ได้ นักศึกษาจะต้องบริหารจัดการกิจกรรมทำวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามกระบวนการและแผนการจัดทำวิทยานิพนธ์ อาทิเช่น การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย การประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลการวิจัย การวางแผนและเก็บรวบรวมข้อมูล การวางแผนและวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผนและนำเสนอผลการวิจัย การทำกิจกรรมดังกล่าวนี้ นักศึกษาต้องกำหนดเวลาทำงานต้องแล้วเสร็จที่แน่นอนไว้ล่วงหน้า และกำกับงานให้เป็นไปตามกำหนดเวลาอย่างเคร่งครัด ปัญหาที่พบ คือ นักศึกษาทำงานไม่ต่อเนื่อง ขาดการกระตุ้นเตือนตนเอง บริหารจัดการงานไม่เป็นไปตามแผน ควบคุมงานอื่นหรือตัวแปรอื่นที่แทรกซ้อนได้ยาก ทำให้งานวิทยานิพนธ์ไม่ก้าวหน้า บางครั้งเกิดภาวะจิตตก พลังแรงใจจึงถดถอยน้อยลง หรือล่อใจทิ้งงานวิทยานิพนธ์ไปเลยก็มี ดังนั้นนักศึกษาจึงควรตระหนักในเรื่อง

การบริหารจัดการกิจกรรมทำวิทยานิพนธ์ให้เป็นระบบครบถ้วน และมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เกาะติดงาน วิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่อง โดยจัดเวลาทำวิทยานิพนธ์ให้ต่อเนื่อง เพราะหากเว้นระยะเวลาการทำที่ไม่ต่อเนื่อง ก็จะเกิดอาการ “นับหนึ่งใหม่ทุกครั้ง” กล่าวคือ เมื่อกลับมาจับงานอีกที ก็จะต้องอ่านบททวน เริ่มงานใหม่ทุกครั้งกว่าจะทำงานต่อไปได้ก็เสียเวลาอีกมาก

3.8 การบริหารจัดการเวลา (time management) เป็นความสามารถที่จะคาดการณ์ว่า ต้องใช้เวลาเท่าใดในการทำงาน การกำหนดเวลา และการตระหนักว่าจะทำงานให้เสร็จทันเวลาได้อย่างไร (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558, น. 202) นักศึกษาจึงต้องรู้จักวางแผนและจัดสรรเวลาในการทำวิทยานิพนธ์อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ปัญหาที่พบคือ นักศึกษาไม่สามารถบริหารจัดการเวลาในการทำงาน วิทยานิพนธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการมีภาระงานอื่นที่มากอยู่แล้ว นักศึกษาจึงควรบริหารจัดการเวลาในการทำงานให้เกิดความสมดุลต่องาน โดยใช้เทคนิคการบริหารจัดการเวลาดังนี้ (1) วางแผนงานแต่ละช่วงเวลาอย่างเป็นระบบ (2) กำหนดรายการงานที่ต้องทำให้ชัดเจน (3) จัดลำดับความสำคัญและลำดับความเร่งด่วนของงาน พร้อมจัดตารางปฏิบัติงานให้ชัดเจน (4) ปฏิบัติงานตามตารางเวลาที่กำหนดโดยเคร่งครัด (5) เริ่มลงมือทำงานที่กำหนดไว้ทันที (6) กำหนดวันสิ้นสุดของงานทุกงาน แล้วทำงานแต่ละชิ้นให้สำเร็จตามเวลากำหนด (7) ใช้เวลาของแต่ละวันให้มีประโยชน์อย่างเต็มที่ และมีความสมเหตุสมผล (8) ขจัดนิสัยบางอย่างที่เป็นอุปสรรคต่อการทำวิทยานิพนธ์ เช่น การไม่ลงมือทำงานตามแผน การไม่ยอมตัดสินใจ การผัดวันประกันพรุ่ง ความไม่เป็นระเบียบ และการปล่อยปละละเลยให้งานจริงที่ไม่สำคัญเข้ามาแทรกแซง เบียดบังเวลาไปใช้จนไม่มีเวลาให้กับการทำวิทยานิพนธ์

3.9 การเรียนรู้ให้เข้าใจธรรมชาติและลักษณะการทำงานของอาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละคนมีคุณลักษณะ มีความสนใจทางวิชาการที่แตกต่างกัน และมีลีลาวิธีการ (style) ให้คำที่ปรึกษาที่มีลักษณะเฉพาะตัว อาจมีแนวคิด และวิธีการให้คำปรึกษาต่างกัน อาจารย์ที่ปรึกษาบางคนทำหน้าที่เป็นโค้ช (coach) ผู้ชี้แนะที่เน้นให้นักศึกษาพึ่งพาตนเองให้มาก แต่บางคนเน้นการอธิบายหลักวิชาการและแนะนำวิธีการทำงานอย่างละเอียด ในขณะที่บางคนแนะแหล่งการเรียนรู้ และแหล่งข้อมูล เอกสารที่ศึกษาเพิ่มเติม บางคนก็เข้มงวดมากทุกกรณี ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์และการทำงานร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษามีความราบรื่น และเอื้ออำนวยต่อการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จ นักศึกษาจึงต้องเรียนรู้ให้เข้าใจธรรมชาติและลักษณะการทำงานของอาจารย์ที่ปรึกษาโดย (1) ทำความรู้จักอาจารย์ที่ปรึกษาให้มากขึ้นว่า มีคุณลักษณะโดดเด่นในเรื่องอะไร อย่างไร อาจใช้การสังเกตวิธีการทำงาน การพูดคุยสนทนาถึงแนวคิด ความสนใจทางวิชาการ การอ่านบทความทางวิชาการที่อาจารย์เขียนเผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ (2) สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับอาจารย์ที่ปรึกษา (3) ปรึกษาวิธีทำงานร่วมกัน การนัดหมายเวลาพบขอรับคำปรึกษา การส่งงาน การขอรับงานคืน การรายงานความก้าวหน้าการทำวิทยานิพนธ์ และกำหนดวิธีการสื่อสารว่าสามารถกระทำได้ทางใดบ้าง (4) สร้างศรัทธาให้อาจารย์ที่ปรึกษายอมรับไว้วางใจและเชื่อมั่นต่อนักศึกษาโดยเริ่มต้นด้วยการมีแผนการทำงานที่ชัดเจน มีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจ มุ่งมั่น อดทน ขยันหมั่นเพียร มีความสุภาพ ความตรงต่อเวลา และยินดีรับฟังข้อแนะนำ คำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3.10 การตรวจแก้ไขงานด้วยความละเอียดรอบคอบ เมื่อนักศึกษาได้รับงานคืนจากอาจารย์ที่ปรึกษา ควรจะต้องรีบแก้ไขโดยเร็ว และต้องเอาใส่ใจในขั้นตอนนี้อย่างละเอียดรอบคอบ อาจจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถเขียนให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งจะทำให้นักศึกษามีความงอกงามทางวิชาการดีขึ้น ทั้งด้านความรู้ แนวคิดทางวิชาการ ทักษะการเขียนสื่อสารทางการวิจัย อาจมีการปรับ ชัดกลางงานหลายรอบ นักศึกษาควรทำด้วยความตั้งใจ มีเจตคติที่ดีต่อผลงานของตนเอง จึงจะทำให้ผลงานวิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ ซึ่งจะบ่งบอกถึงลักษณะนิสัยของผู้จัดทำด้วย ปัญหากรณีนี้มักจะพบเสมอว่า นักศึกษาตรวจสอบงานไม่ละเอียด รอบคอบ จึงทำให้มีข้อผิดพลาด คลาดเคลื่อนในเรื่องที่ไม่ต้องใช้ความสามารถทางวิชาการมากนัก เช่น พิมพ์ผิด พิมพ์ตกตัวสะกด การรันต์ การเขียนอ้างอิงที่ไม่คงเส้นคงวา (consistency) หากนักศึกษาได้ใช้ความรอบคอบตั้งใจ ปรับแก้ไขงานให้มีคุณภาพแล้ว นอกจากจะเป็นความภาคภูมิใจในผลงานที่มีคุณภาพแล้วก็จะเป็นการเสริมสร้าง คุณลักษณะของนักวิชาการที่รอบคอบอีกด้วย

บทสรุป

ความสำเร็จของการจัดทำวิทยานิพนธ์ เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาในระดับ บัณฑิตศึกษา ซึ่งทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และนักศึกษา ต่างก็มีบทบาทและความรับผิดชอบในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ให้ประสบผลสำเร็จ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรต้องแสดงความรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์โดยมีแผนและกระบวนการบริหารจัดการที่ชัดเจน เพื่อให้ อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถดำเนินการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาได้อย่างเป็นระบบ มีเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ดี และนักศึกษาสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองในการจัดทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้อาจารย์ที่ปรึกษาก็ต้องแสดงถึงความรับผิดชอบต่อการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์แก่นักศึกษาจนสำเร็จ โดยมีแนวทางการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ที่มีประสิทธิภาพ ส่วนนักศึกษาต้องแสดงบทบาทและความรับผิดชอบต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ที่มีความมุ่งมั่น ความเพียรพยายามในการเรียนรู้และการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้ประสบผลสำเร็จ โดยนักศึกษาต้องเรียนรู้แนวทางการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์ที่มีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการจัดทำวิทยานิพนธ์ และสำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้วยความภาคภูมิใจ

บรรณานุกรม

เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2559). การชี้แนะ: การประยุกต์ใช้เพื่อการนิเทศการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*,

9 (2), 1-13.

ดิลกรัตน์ โคตรสุมาตย์. (2554). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาของการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

ธิดาพร ประทุมวิ. (2553). *ปัจจัยความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา*

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

ชร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป*. กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.

ประสาน พรหมณา. (2552). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. รายงานประจำปี 2552 โรงเรียนบ้านพรหมนิมิต.

สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2542). *การศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.

พิชิต ฤทธิจรูญ. (2561). *เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิชิต ฤทธิจรูญ. (2562). *การประเมินโครงการ: แนวคิดและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพมหานคร: เอ็นเอส ออฟ เคอร์มิสท์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

ศศิธร สุพันธ์. (2561). ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

โครงการศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐศาสตร์ (ภาคพิเศษ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วารสารสหวิทยาการวิจัย : ฉบับบัณฑิตศึกษา, 7(1), 198-203.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2558). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพมหานคร:

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

สุวิมล ว่องวานิช และนางลัทธน์ วิรัชชัย. (2554). *แนวทางการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร :

ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรรัตน์ ทศพิมพ์. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาของการสำเร็จการศึกษาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา*

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี

อังคณา พิมพ์อน. (2553). *การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร*

ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.

Bresser, F. & Wilson, C. (2006). In J. Passmore (ed.) *Excellence in coaching-the industry guide*. London: Kogan Page.

Kerlinger, F. N. & Lee, H. B. (2000). *Foundations of behavioral research* (4th ed.). Singapore: Wadsworth.

Wiersma, W., & Jurs, S. G. (2005). *Research methods in education: An introduction* (8th ed.). Boston: Pearson.